

Öğrenmede motivasyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine bir uygulama

Determination of the factors affecting the motivation in learning: An application on Isparta Vocational School students

Yüksel Hatırlı¹

Yasemin Duran²

Geliş Tarihi/Received Date: 07 / 03 / 2018

Kabul Tarihi/Accepted Date: 15 / 05 / 2018

Öz

Motivasyon, öğrenmede ve başarılı olmada etkili olan en önemli faktörlerdendir. Eğitimde motivasyon birçok farklı yaklaşımlar uygulanarak artırılabilir. Bu yaklaşımların, öğrencilerin öğrenmesi üzerinde önemli bir etkisi vardır. Öğrenciler tutarlı bir şekilde motive olmadıkları durumda öğrenmede problemler ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören Tasarım, Halkla İlişkiler Tanıtım ve Pazarlama programları birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin öğrenmede etkili olabilecek temel motivasyon unsurlarını incelemek, öğrencilerin öğrenmede motivasyonlarını etkileyen faktörlerin geliştirilen hipotezlerle test edilmesidir. Ayrıca eğitimcilere öğrencileri motive etmek için kullanılacak yöntemlerden öneriler sunmaktır. Bu çalışmada başlıca motivasyon teorilerinin öğrenmeye etkisi araştırılmış olup, ardından Isparta Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 264 öğrenci ile anket uygulamasının sonuçları ortaya konmuştur. Anketler sonucu elde edilen ham veriler, istatistik paket programı olan SPSS (20.0) yardımıyla, frekans dağılımları ve çapraz tabloları oluşturularak değerlendirilmiş ve motivasyonlarını etkileyen faktörler ortaya konan hipotezlerle Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular ışığında öğrencilerin öğrenme süreçlerini motivasyon temelli olarak geliştirecek öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Motivasyon, Eğitim, Öğrenci, Öğrenme

Abstract

Motivation is one of the most important factors influencing the learning process and success of students. Motivation in education can be increased by applying many different approaches. These approaches have significant impacts on the learning process of students. Problems arise in learning when students are not motivated consistently. The main objective of the study is to examine the basic motivational elements of the first and second year students in the Design, Marketing and Advertising Departments of Isparta Vocational School. The study also aims to provide suggestions on ways that educators can use to motivate their students. In the study, the effect of the main motivation theories on learning is investigated and then a questionnaire is applied on 264 students studying in the School. The results of the questionnaires are evaluated with using SPSS (20.0), statistical package program. frequency distributions and cross tabulations were calculated and the factors affecting their motivations were analyzed by the Mann-Whitney U test and the Kruskal Wallis test with hypotheses. As a result of the study, suggestions to improve learning process of students based on motivation are presented in the light of finding.

Keywords: Motivation, Education, Student, Learning

¹ Öğretim Görevlisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü Isparta/Türkiye, yukselhatirli@sdu.edu.tr

² Öğretim Görevlisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü, Isparta/Türkiye, yaseminduran@sdu.edu.tr

1. Giriş

Eğitim kurumlarının sürekliliği öğrencilerinin varlığı ve başarısı ile gerçekleşmektedir. Meslek Yüksekokulları birçok alanda iş hayatının ihtiyaç duyduğu nitelikli ara meslek elemanları yetiştirmeyi amaç edinen yükseköğretim kurumları olup, bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin mesleki bilgilerle yetiştirilmesi ile birlikte iletişim becerisi yüksek, problem çözme yeteneğine sahip olan eleştirel düşünebilen, gelişmeye açık, nitelikli bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Erol; 2004: 137). Günümüzde eğitim kurumları öğrencileri sadece gelir kaynağı olarak görmekten ziyade öğrencilerini motive etmek için onları tanımalı, ihtiyaçlarını, zayıf ve güçlü yönlerini, sahip oldukları ve olabilecekleri yeteneklerini tespit edebilmelidir. Öğrencilerin başarısında motivasyonun önemi oldukça büyüktür. Öğrenci motivasyonu, kaliteli eğitim için gerekli olan temel unsurlardan biridir. Öğrenciler motive olduklarında dikkat ederler, hemen görev üzerinde çalışmaya başlarlar, sorular sorar ve gönüllü cevaplar vererek mutlu ve istekli görünürler (Palmer; 2007: 38). Motivasyon "kişinin bir şeyler yapma arzusunu belirleyen faktörler" olarak tanımlanmıştır (Richards, Platt & Platt; 1992: 238). Eğitim ve psikoloji alanında yapılan araştırmalar motivasyonun duygusal değişkenler ve özellikle eğitim hedefleri üzerinde birden çok etkisi olduğu görülmektedir (Marcou & Philippou; 2005: 297). Bu durum ise, eğitim ve öğretimde başarı için öğrencide istek yaratmanın önemini öğrenmede etkili olduğunun göstergesidir.

Motivasyonu açıklamak için birçok disiplinlerarası teori öne sürülmüştür. Örneğin, bazı teoriler, insanların veya öğrencilerin maddi ödüller ve prestijini artırma arzusu, zengin ortamlar, tanınma veya bir birey olarak saygı görme isteği ile motive olduklarını iddia eder. Bu teorilerin her birinin doğruluğu olmakla birlikte, halen tek bir teori, tüm insan motivasyonunu yeterince açıklayan bir teori değildir. Gerçek şu ki, genel olarak insanlar ve özellikle öğrenciler karmaşık ihtiyaç ve arzuları olan canlılardır. Öğrenciler tamamen fiziksel, ekonomik, politik veya psikolojik varlıklar değildir (Williams; 2011: 2). Bu nedenle öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarının artırılması için öncelikle öğrencileri motive eden faktörlerin tespit edilmesi ve motive edici yöntemlerin veya uygulamaların dikkatli bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

Günümüzde iş dünyasının ihtiyaç duyduğu sektörlerde yeterli bilgi ve beceriye sahip ara elemanların yetiştirilmesi amacıyla kurulmuş olan Meslek Yüksekokulları öğrencilerinin öğrenme motivasyonlarının artırılması gerekmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalar ve elde edilen bulgular Meslek Yüksekokullarında eğitim gören öğrencilerin kalitesinin düştüğü yönündedir (Alkan & Suiçmez vd.; 2014: 136). Ülkemizde, 2017 yılı sonu itibarıyla 185 üniversite ve 976 MYO bulunmaktadır. (yok.gov.tr / er. tar.: 23.03.2018). MYO'lar bünyesinde teknik ve mesleki eğitim yapan programlarda öğrenim gören öğrencilerin başarı düzeyleri araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Aşılıoğlu ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmaya göre, yıllara göre not ortalamasına bakıldığında 2005 yılından itibaren düşüş görülmekte ve öğrenim süresi ise yıllara göre giderek artmaktadır (Aşılıoğlu, Çay & Şanlıbaba vd.; 2016: 87). Bu açıklanan nedenlerden dolayı öncelikle öğrencilerin motivasyonunu etkileyen faktörlerinin belirlenmesi ve çözüm yollarının aranması gerekmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulguların öğrencilerin öğrenmesinde etkili olabilecek motivasyon faktörlerinin tespiti ve öğrencilerin başarılarını nasıl etkilediği konusunda öğrenci ve eğitimcilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın öğrenmede motivasyon artırıcı politikalar

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Öğrenmede motivasyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine bir uygulama. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

geliştirmede yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Çalışma sonucunda elde edilen tespitler ve öneriler ışığında yapılacak düzenlemeler ile yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim kalitesinin artırılacağı ve öğrencilerin öğrenme çıktılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencilerini motive eden faktörlerin neler olduğunu öğrenci bakış açısıyla tespit ederek, öğrencilerin motivasyonunu etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri hakkında gerçekçi değerlendirmeler ortaya koymak ve öğrenmede etkili olan motivasyon faktörlerinin belirlenmesidir. Çalışmanın ikinci bölümde motivasyon kavramı ve başlıca motivasyon kuramları, üçüncü bölümde araştırmanın materyal ve yöntemi açıklanmıştır. Dördüncü bölümde araştırma bulguları, beşinci bölümde ise, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2. Motivasyon ve başlıca motivasyon kuramları

2.1. Motivasyon kavramı

Eğitim kurumları açısından motivasyon kavramı oldukça önemlidir. Öğrencilerin başarısının artırılması ve etkili öğrenme için öğrencileri motive eden (güdüleyen) faktörlerin araştırılması, öğrencileri neyin motive ettiğinin tespit edilip, uygulamaya geçirilmesi öğrenme açısından gerekli olmaktadır. Motivasyon (Güdülenme) farklı şekillerde tanımlanmakla birlikte genel olarak, insanları belirli bir amaca doğru devamlı bir şekilde harekete geçirmek için gösterilen çabaların bütünü olarak ifade edilebilir (Tengilimoğlu, Atilla & Bektaş; 2014: 141). Motivasyon etkili öğrenme için gerekli olan şartlardan biridir. Gerektiğinde motive olmamış bir öğrenci, öğrenmeye hazır hale gelmemiş demektir. Araştırmalar motivasyon ile başarı arasında güçlü bir pozitif ilişki olduğunu göstermektedir. Motivasyondaki artış eğitimci ve öğrencilerin okuldan daha çok memnun olmalarına imkan sağlamaktadır (Öncü; 2004: 169).

Son yıllarda eğitim ve psikoloji alanında yapılan araştırmalar, motivasyonun duygusal değişkenler ve özellikle eğitim hedefleri üzerinde birden çok rolü olduğunu vurgulamaktadır (Marcou & Philippou; 2005: 297). Yeterince motive edilmemiş öğrenci öğrenmeye istekli hale gelmemiş öğrenci demektir. Çünkü öğrenciler üniversiteye bir amaç doğrultusunda gelmiştir. Bu amaç, yüksek bir not ortalaması, nitelikli bir birey olarak meslek sahibi olmak veya işini yapabilmek için diploma sahibi olmak vs. olabilir. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için belirli bir amaca doğru isteklendirilmesi gerekmektedir.

Akbaba'ya göre, insanların öğrenmelerine katkı sağlanmak isteniyorsa, bu konuda onları motive edebilecek şeylerin neler olabileceği hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Öğrenme motivasyonunu etkileyen içsel ve dışsal etkenler vardır. İçsel etkenler, daha çok öğrenmeye ve başarmayla ilgili tutumlar, merak, ilgiler, anlama, dikkat düzeyi ve kişilik özellikleri gibi bireyin duygusal, sosyal ve fiziksel durumuyla ilgili. Dışsal güdülenme ise dışardan verilen pekiştiricilerin etkisi sonucu ortaya çıkar. Bir öğrencinin öğretmeninin tepkisiyle karşılaşmaması için ya da öğretmenin övgü ve beğenisini kazanması için ders çalışması, verilen görevi yerine getirmesi gibi dışsal güdü dışardan gelen ödül, ceza, baskı, rica gibi etkilere ortaya çıkmaktadır (Akbaba, 2006: 344-345).

2.2. Başlıca motivasyon kuramları

Motivasyon ile ilgili birçok kuramlar geliştirilmiştir. Bu kuramlar genellikle iki grupta incelenmektedir. Birinci gruptaki motivasyon kuramları bireyin güdülenme nedenlerini yani içeriğini araştırılan kuramlar olup, içerik (kapsam) kuramları olarak anılmaktadır. İkinci gruptaki motivasyon ku-

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Determination of the factors affecting the motivation in learning: An application on Isparta Vocational School students. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

ramları ise, güdülenmenin oluşumunu ve oluşum aşamalarını araştıran süreç kuramlarıdır. Bu kuramlara mutlak doğrular olarak bakılmamakla birlikte, tersi ispatlanamadığı için güncel durumunu devam ettirmektedir (Ergül, 2005: 69).

Bu çalışmada kişinin içinde bulunan ve bireyi belirli yönlerde davranışa sevk eden faktörleri anlamaya önem veren kapsam (içerik) teorilerinden Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi, Alderfer'in ERG Kuramı, Herzberg'in Çift Faktör Teorisi ve McClelland'ın Başarı İhtiyaç Kuramına kısa bir bakış açısı ile yer verilmiştir. İnsanların davranışlarının temeli ihtiyaca dayanır. Bu ihtiyaçlar ise bireyi harekete geçiren gücü oluşturur. Motivasyonu sağlayabilmek için ise öncelikle motivasyona engel olan durumların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Motivasyon için ise, insan ihtiyaçlarını belirleme ve karşılama önemlidir. Bundan dolayı bireysel ihtiyaçların tanınması ile etkili öğrenme arasında ilişki kurulmalıdır.

Motivasyon teorileri arasında literatürde en çok tanınanı olmasıyla bilinen Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımıdır. Maslow insan ihtiyaçlarını beş kategoride toplamakta ve iki temel varsayıma dayandırmaktadır. Bunlardan birincisi, kişinin göstermiş olduğu her davranışın, kişinin sahip olduğu ihtiyaçları karşılamaya yönelik olduğu, ikinci varsayıma göre ise, kişinin ihtiyaçlarının belli bir sıra dahilinde olduğu, alt kademedeki ihtiyaçlar giderilmeden, üst kademedeki ihtiyaçların kişiyi her hangi bir davranışta bulunmaya yöneltmediğidir (Koçel & Tamer; 2013: 623). Bu ihtiyaçlar, fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, ait olma ve sevgi ihtiyacı, saygı görme ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı olarak sıralanmaktadır. Buna göre, örnek verilecek olursa, bir sınıfta teknik donanım yetersizse, öğrenciden başarılı bir görsel sunum yapması beklenilemez.

Maslow'dan sonra içerik yaklaşımlarına katkıda bulunan bir diğer kuramcı Clayton Alderfer'dir. Alderfer, Maslow'un kuramını basitleştirmiştir. Alderfer'in ERG teorisinde üç gruptan bahsedilmektedir. Bunlar; var olma ihtiyaçları, ilişkisel ihtiyaçlar, gelişme veya büyüme ihtiyaçlarıdır. Var olma ihtiyaçları Maslow'da fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarına, ilişkisel ihtiyaçlar da Maslow'da sevgi ve ait olma ihtiyaçlarına, gelişme ihtiyaçları ise, Maslow'un değer ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarına karşılık gelmektedir (Aktaran Küçüközkan; 2015: 103-104). Bu bağlamda, ERG kuramına göre, eğitim kurumları tarafından öğrencilerinin iyi eğitim koşullarında ders alması göz önünde bulundurulmalı ve bireysel gelişim ihtiyaçlarına destek olunmalıdır. Ayrıca öğrencilerin sosyal yaşamda dışa dönük, iyi ilişkiler kurmaları ve devam ettirmeleri motivasyonlarında önemlidir.

Bir diğer motivasyon kuramı da Herzberg ve arkadaşlarının araştırmalarının sonucu ortaya çıkan Çift Faktör kuramıdır. Herzberg'in çift faktör kuramına göre, insan davranışlarında etkili olan motivasyon faktörleri ve hijyen faktörleri olmak üzere iki faktör grubunun varlığını tespit edilmiştir. Motivasyonel faktörler işin özü ve içeriği ile ilgilenirken, hijyen faktörleri işin çevresel şartları ile ilgili olduğudur. Bu kurama göre, motivasyonel faktörlerin gerçek güdüleyici faktörler olduğu, hijyen faktörlerinin bireyin tatminsizliğine engel olduğu, tatminsizliği önlenemeyen kişilerin motivasyon faktörleri ile güdülenmesinin pek mümkün olmayacağını ileri sürmektedirler (Şimşek & Çelik; 2008: 201-202). Bu kuram somutlaştırılacak olursa, okulun sınav kuralları öğrenciyi motive etmese de, sınava konsantre olabilmeleri için gerekli ortamın oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Çalışma açısından önem arz eden bir diğer kuram ise, Şekil 1 de belirtilen McClelland'ın Başarı İhtiyacı Teorisidir (Başarı İhtiyacı Kuramı). McClelland'ın 'Başarı İhtiyacı Teorisi', kişinin ihtiyaç duyduğu davranış ve performansı başarı, güç ve bağlılık ihtiyacı olarak açıklamaktadır (Lussier & Achua; 2007: 42). McClelland'a göre, başarı, güç ve ilişki kurma (bağlılık) ihtiyacı

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Öğrenmede motivasyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine bir uygulama. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

belli standartlara ulaşabilmek için uğraşmayı, başkalarını belli bir davranışa yönlendirmeyi, arkadaşlık ve yakın ilişkiler kurmayı amaçlar (Papatya; 2015:435). Bu teoriye göre, insanların bir çoğunda başarı ihtiyacı bulunmaktadır, ancak bu ihtiyacın ortaya çıkmasını sağlayacak ortam ve fırsatın yaratılması gerekmektedir. Öğrencileri neyin motive ettiğini tespit edip, öğrencinin ihtiyacına göre bir eğitim sistemi geliştirilebilir. Bundan dolayı, öğrencinin başarı isteğinin oranı öğrenme performansının oranını da etkileyecektir.

Şekil 1. McClelland'ın üç temel güdüsü ve birey davranışları

Başarı Güdüsü	Güç Kazanma Güdüsü	Arkadaşlık (İlişki Kurma) Güdüsü
<ul style="list-style-type: none"> • Sorunlara çözüm için kişisel sorumluluk isterler. • Amaca yöneliktirler. • Ortalama, gerçekçi ve elde edilebilen amaçlar katarak belli bir dereceye kadar riske girerler. • Yaptıkları işin sonucunu görmek isterler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diğer kişiler üzerinde güç yada sahibi olmayı isterler. • Kendilerine bu gücü sağlayacak durumlarda diğerleriyle yarışmayı severler. • Diğerleriyle karşılaşmadan zevk alırlar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diğerleriyle arkadaşlık ve duygusal ilişki içine girmek isterler. • Diğerleri tarafından sevilmeden hoşlanırlar. • Parti, kokteyl gibi sosyal faaliyetlerden zevk alırlar. • Bir gruba katılarak kimlik duygusuna erişmek isterler.

Kaynak: Şimşek, Çelik, Akgemici 2008, s.204-205

Eğitim kurumları ve eğitimciler, bütün öğrencilerin benzer yöntemlerle motive olduğu düşüncesi içinde bulunmamalıdır. Çünkü insan ihtiyaçları çeşitlidir ve her davranışın bir nedeni olduğudur. Bu bağlamda öğrencileri güdüleyen faktörleri belirleme ve uygulama açısından yukarıda bahsedilen kuramlarının incelenmesi gerekmektedir. Literatürde birçok motivasyon kuramları mevcut olmakla birlikte bu çalışmada öğrenmede etkili olabilecek dört kapsam (İçerik) kuramlarından kısaca bahsedilmiştir. Eğitimcinin bu motivasyon kuramlarını bilmesi öğrenciyi davranışa sevk eden ihtiyaçların ne olduğunu anlamasına ve ona göre strateji oluşturup, uygulamasına yol gösterici yönde katkı sağlamaktadır.

3. Materyal ve yöntem

Çalışmanın belirtilen amaçlarına ulaşabilmek için öğrencilerin motivasyonlarını etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik anket formu hazırlanmıştır. Bu doğrultuda motivasyonu etkileyen faktörler fiziksel, eğitimciye yönelik ve bireysel faktörler olmak üzere üç gruba ayrılarak, sosyo-demografik özelliklerle ilişkileri incelenmiştir. Hazırlanan anket formu, çalışmanın popülasyonu olarak tespit edilen Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Grafik Tasarım, Halkla İlişkiler ve Tanıtım ve Pazarlama programlarında eğitim gören toplam 264 öğrenciye tam sayım yöntemiyle yüz yüze uygulanmıştır. Anketler, 2017-2018 eğitim öğretim dönemi mart ayında uygulanmıştır. Uygulanan anketlerin 104 adeti Grafik Tasarım Programı, 116 adeti Halkla İlişkiler Tanıtım ve 44 adeti ise Pazarlama programı öğrencilerine uygulanmıştır.

Hazırlanan anket formunda öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ve öğrencilerin eğitimde motivasyonlarını etkileyen faktörlere ilişkin sorulara yer verilmiştir. Motivasyona yönelik faktörler 5'li Likert ölçeğine göre hazırlanmıştır. Çalışmanın başlıca amaçlarından biri, öğrenmede etkili olan faktörlere yönelik hipotez testleri geliştirmek ve analiz etmektir. Hipotez testleri için literatürde parametrik veya parametrik olmayan yöntemler yaygın olarak kullanılmaktadır. Her bir yöntemin üstünlük ve dezavantajları olmasına karşın, bu testlerin uygulanabilmesi için

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Determination of the factors affecting the motivation in learning: An application on Isparta Vocational School students. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

bazı koşulların da sağlanması gerekmektedir. Parametrik yöntemler için normallik varsayımı oldukça önemli olup, bu varsayımın sağlanıp sağlanmadığının öncelikle test edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, öğrencilerin motivasyonun üzerine etkili olan fiziksel, bireysel (öğrenciye yönelik) ve eğitimciye yönelik motivasyon faktörleri ile motivasyon faktörlerinin ortalaması değişkenlerinin normal dağılıp dağılmadığı test edilmiştir. Normallik dağılımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk sınaama yöntemleri ile test edilmiştir. Test sonucunda motivasyon faktörlerinin genel ortalamasını ifade eden değişken için Kolmogorov-Smirnov test değeri 0,106 ve Shapiro-Wilk in ise 0,916 olarak hesaplanmıştır. Motivasyon faktörlerinin genel ortalamasının yanı sıra; fiziksel, bireysel ve eğitimciye yönelik motivasyon faktörlerini açıklayan değişkenlerin de belirlenen testlerle %1 önem düzeyinde normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu nedenle çalışmada, hipotez testleri normallik varsayımına gerek duymayan parametrik olmayan yöntemlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile gerçekleştirilmiştir. Anketlerin değerlendirilmesi ve çalışmada kullanılan testler SPSS-20.0 paket programında değerlendirilmiştir.

4. Araştırma bulguları

4.1 Demografik özellikler

Anketlerin analizi sonucunda, Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Grafik Tasarım, Halkla İlişkiler Tanıtım ve Pazarlama programı öğrencilerinin demografik özelliklerine ait başlıca bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Betimleyici istatistikler

Demografik Özellikler	Gruplar	n	%
Bölüm	Grafik Tasarım	104	39,4
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	116	43,9
	Pazarlama	44	16,7
Cinsiyet	Kız	146	55,3
	Erkek	118	44,7
Sınıf	1. Sınıf	133	50,4
	2. Sınıf	131	49,6
Öğrenim Türü	1. Öğretim	185	70,1
	2. Öğretim	79	29,9
Eğitim Durumu(Ane)	Okur Yazar Değil	17	6,4
	İlkokul	112	42,4
	Ortaokul	67	25,4
	Lise	53	20,1
	Üniversite	13	4,9
	Lisansüstü	2	0,8
Eğitim Durumu (Baba)	Okur Yazar Değil	1	0,4
	İlkokul	73	27,7
	Ortaokul	78	29,5
	Lise	87	33,0
	Üniversite	23	8,7
	Lisansüstü	2	0,8
Üniversite Eğitimi Öncesi Yaşadığı Yer	Şehir Merkezi	163	61,7
	İlçe	63	23,9
	Diğer (Köy, Kasaba ..)	38	14,4
İkamet Yeri	Yurt	65	24,6
	Apart	115	43,6
	Ev	79	29,9
	Diğer	5	1,9

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Öğrenmede motivasyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine bir uygulama. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

Tablo 1’ de görüldüğü üzere, anket uygulanan toplam 264 öğrenciden %39,4 ü Grafik Tasarım, %43,9’u Halkla İlişkiler, %16,7 si Pazarlama programı öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu öğrencilerden %55,3’ü kız, %44,7’si erkek olup, %50,4’ü birinci sınıfta, %49,6’sı ise ikinci sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrenim türüne göre, öğrencilerin %70,1’i birinci öğretimde %29,9’u ise ikinci öğretimde öğrenim görmektedir. Ankete katılanların babalarının eğitim düzeyi incelendiğinde %0,4’ünün okur yazar olmadığı, %27,7’sinin ilkokul, %29,5’inin ortaokul, %33,0 lise, %8,7’sinin üniversite ve %0,8’inin ise lisans üstü eğitime sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin üniversite öncesi yaşadığı yer incelendiğinde %61,7’ sinin şehir merkezinde %23,9’unun ve %14,4’ünün köy ve kasabalarda ikamet ettikleri tespit edilmiştir. İkamet yerlerine göre ise öğrencilerin %24,6’sı yurt, %43,6’sı apart, %29,9’u ev ve %1 ,9’u ise diğer yerlerde ikamet etmektedir.

4.2 Motivasyon faktörleri genel bulgular

Öğrencilerin motivasyon faktörleri fiziksel özellikler, eğitimiye yönelik özellikler ve bireysel (öğrenciye ait) özellikler olarak 3 grupta incelenmiştir. Öğrencilerin fiziksel motivasyon kaynaklarına yönelik dikkate alınan faktörler ve ortalama değerleri Tablo 2’de sunulmuştur. Tabloda görüldüğü üzere, fiziksel motivasyon faktörleri olarak öğrencilerin motivasyonunda etkili faktörün 4,18 ortalama değeri ile sınıf içi aydınlatmanın yeterli olması olduğu belirlenmiştir. Bunu takiben diğer faktörlerin sırasıyla, teknolojik cihazlarla ders anlatılması, sınıfların temiz olması (4,11), yeterli kantin kafeterya hizmetlerinin bulunması (3,99) ve sınıfların ergonomik yerleşiminin (3,98) ile öğrencilerin motivasyonunda olumlu faktörler olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan, okulun mimari görünümü, otopark alanının yetersiz olması gibi motivasyon faktörlerin daha düşük ortalama değer ve öneme sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin motive eden fiziksel faktörlerin genel ortalaması ise, 3,84 olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Fiziksel özelliklere göre motivasyon skorları

Okulun fiziksel özelliklerine ilişkin faktörler	Ortalama
Sınıf içi aydınlatmanın yeterli olması motivasyonumda olumlu etkilidir	4,18
Teknolojik cihazlarla ders anlatılması öğrenci motivasyonunda olumlu yönde etkilidir	4,14
Sınıfların temizliğinin motivasyonda olumlu etkisi vardır.	4,11
Yeterli kantin kafeterya hizmetlerinin bulunması motivasyonu artırır	3,99
Sınıfların ergonomik yerleşimi öğrenci motivasyonda olumlu yönde etkilidir	3,98
Sınıflarda ses yalıtımının bulunması motivasyonu olumlu etkisi vardır	3,89
Okul içinde çalışma salonunun bulunması motivasyonumu olumlu yönde etkiler	3,87
Okulun mimari görünümü(estetik ve ergonomik açıdan) öğrenci motivasyonunda olumlu yönde etkilidir	3,33
Yeterli otopark alanı motivasyonumu olumlu etkiler	3,10
Ortalama	3,84

Eğitimciye yönelik özelliklerden kaynaklanan motivasyon faktörleri ve ortalama değerleri Tablo 3’te sunulmuştur. Tablodan görüldüğü üzere, eğitimiye yönelik grupta, ele alınan eğitimcinin gülümsemesi, selam vermesi ile sınıfta adaletli davranılması faktörlerinin (4,38) ortalama değeri ile öğrencinin motivasyonunda en etkili faktörler olduğu belirlenmiştir. Bunları takiben sırasıyla, eğitimci tarafından öğrencinin cesaretlendirilmesi (4,36), öğrencinin danışmanına kolay ulaşılabilir olunması (4,22), öğrencinin başarısından dolayı ödüllendirilmesi (4,18), dersin amaç

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Determination of the factors affecting the motivation in learning: An application on Isparta Vocational School students. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

ve içeriklerinin açıkça belirlenmesi (4,15), ders anlatımı sırasında soru sorma fırsatı verilmesi (4,11), dersin belirlenen süre içerisinde anlatılması (4,09), sorumluluk ve yetki verilmesi (3,91) ve dersin düzenini bozan öğrencinin uyarılmasının (3,89) öğrencilerin motivasyonunda olumlu faktörler oldukları tespit edilmiştir. Diğer taraftan, yazı tahtasının kullanılması, sosyal sorumluluk projelerinde görev verilmesi, sınıfta disiplin sağlanması, takım çalışması, ders saatleri dışında okulda bulunma, karar mekanizmalarına katılımın sağlanması, yoklama alınması ve bir önceki dersin tekrarının, öğrencilerin motivasyonları üzerinde nispeten da az önemli olduğu ortaya konmuştur. Öğrencilerin motivasyonunda etkili olan eğitimciye yönelik faktörlerin genel ortalaması ise, 3.87 olarak belirlenmiştir.

Tablo 3. Eğitimci ile ilgili motivasyon skorları

Eğitimciye Yönelik Motivasyon Faktörleri	Ortalama
Eğitimcinin gülümsemesi ve selam vermesi motivasyonumu olumlu yönde etkiler	4,38
Sınıfta adaletli davranılması derse ilgimi artırır	4,38
Eğitimcim tarafından cesaretlendirilmem başarılı olmamda etkilidir	4,36
Danışmanına kolay ulaşabilmek motivasyonumu olumlu etkiler	4,22
Başarımdan dolayı ödüllendirilmek motivasyonumu artırır	4,18
Dersin amaç ve içeriklerinin açıkça belirtilmesi motivasyonumu olumlu etkiler	4,15
Ders anlatımı esnasında soru sorma fırsatı verilmesi öğrenimde etkilidir	4,11
Dersin belirlenen süre içinde anlatılması beni pozitif etkiler	4,09
Sorumluluk ve yetki verilmesi başarımda etkilidir	3,91
Dersin düzenini bozan öğrencinin uyarılması motivasyonumu olumlu etkiler	3,89
Eğitimcinin yazı tahtasını kullanarak anlatması motivasyonumu olumlu etkiler	3,83
Sosyal sorumluluk projelerinde görev almak motivasyonumu artırır	3,83
Sınıfta disiplin derste ilgimi artırır	3,80
Takım çalışması öğrenimde motivasyonumu olumlu yönde etkiler	3,74
Eğitimcinin ders saatleri dışında okulda bulunması motivasyonumda etkilidir	3,73
Karar mekanizmalarına katılmamın sağlanması motivasyonumu olumlu etkiler	3,38
Yoklama alınması öğrenimde olumlu yönde etkilidir	2,97
Bir önceki ders tekrarının öğrenimde olumlu etkisi vardır	2,74
Ortalama	3,87

Bireysel özelliklere ilişkin motivasyon faktörleri ve ortalama skorları Tablo 4'te sunulmuştur. Tablodan görüldüğü üzere, bireysel özellikler grubunda ele alınan yüksek not almak 4,36 ortalama değeri ile öğrencinin motivasyonunda en etkili faktör olduğu belirlenmiştir. Bunu takiben diğer faktörlerin sırasıyla; öğrencinin kendi yeteneklerinin farkında olması (4,22), ilgi duydukları derslere çalışmaları (4,20), derslere hazırlanarak gitmek (4,15) ve her bir farklı dersin öğrencinin motivasyonunda olumlu faktörler olduğu (4,10) tespit edilmiştir. Diğer taraftan ders konuları ile ilgili arkadaşlarına yardımcı olmak, karşı cinsle olan pozitif iletişim, sınav stresinin motivasyonu düşürdüğü, öğrencinin ailesinin okuluna pozitif bakış açısına sahip olması, maddi sıkını yaşamamanın, ödev hazırlamanın, düşük not almanın motivasyonda nispeten etkili olduğu, ancak okula devam ederken bir işte çalışmanın, derslerde cesaretinin kırılmasının, popüler olma isteğinin, iki yıllık üniversitede okuyor olmanın ve aileden ayrı bir şekilde öğrenim görmesinin daha düşük ortalama değer ve öneme sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencileri motive eden bireysel faktörlerin genel ortalaması ise 3,72 olarak tespit edilmiştir.

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Öğrenmede motivasyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine bir uygulama. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

Tablo 4. Bireysel özellikler skorları

Öğrenciye yönelik motivasyon faktörleri	Ortalama
Yüksek not motivasyonumun artmasında etkilidir	4,36
Kendi yeteneklerimin farkında olmam motivasyonumda olumlu yönde etkilidir	4,22
İlgi duyduğum derslere çalışmak beni motive eder	4,20
Derslere hazırlanarak gitmek başarımda etkilidir	4,15
Her bir farklı ders yeni bir öğrenme sürecidir	4,10
Ders anlatılırken not tutmak başarıyı olumlu yönde etkiler	4,07
Ders konularıyla ilgili sınıf arkadaşlarıma yardımcı olmak prestij sağlar	3,97
Karşı cinsle olan pozitif iletişim motivasyonda olumlu yönde etkilidir	3,93
Sınav stresi motivasyonu düşürür	3,93
Öğrenim gördüğüm okula ailemin pozitif bakış açısı motivasyonumu olumlu etkiler	3,86
Maddi sıkıntı yaşamak motivasyonu düşürür	3,83
Ödev hazırlamak başarımda olumlu yönde etkilidir	3,58
Düşük not daha fazla çalışmam gerekli olduğunu hatırlattığı için motivasyonumu artırır	3,44
Okula devam ederken bir işte çalışmak motivasyonumu olumsuz etkiler	3,39
Derslerde başarılı olamayacağımı düşündüğümde cesaretim kırılır	3,23
Popüler olma isteği motivasyonumu artırır	2,95
İki yıllık üniversitede okuyor olmak motivasyonu olumsuz etkiler	2,93
Ailemden ayrı şehirde öğrenim görmek motivasyonumda olumsuz etki yapar	2,88
Ortalama	3,72

Tablo 5. Program, cinsiyet, öğrenim türü, sınıf, ikamet yerlerine göre motivasyon faktörleri

		Fiziksel Özellikler	Eğitimciye Yönelik	Öğrenciye Yönelik	Genel Ortalama
		Ortalama	Ortalama	Ortalama	Ortalama
Bölüm	Grafik Tasarım Programı	3,93	3,92	3,78	3,88
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Prog.	3,79	3,86	3,69	3,78
	Pazarlama Prog.	3,77	3,81	3,66	3,75
Öğrenim Türü	1. Öğretim	3,89	3,91	3,72	3,84
	2. Öğretim	3,74	3,79	3,74	3,76
Sınıf	1. Sınıf	3,91	3,88	3,69	3,83
	2. Sınıf	3,78	3,86	3,76	3,80
Cinsiyet	Kız	3,91	3,96	3,80	3,89
	Erkek	3,76	3,76	3,63	3,72
İkamet Yeri	Yurt	3,97	3,86	3,76	3,86
	Apart	3,85	3,87	3,63	3,78
	Ev	3,73	3,90	3,86	3,83
	Diğer	3,91	3,76	3,44	3,70
Genel Ortalama		3,84	3,87	3,72	3,81

Analiz sonuçlarına göre; program, cinsiyet, öğrenim türü, sınıf ve ikamet yerleri motivasyon faktörlerinin genel ortalaması (3,81) dikkate alındığında Grafik Tasarım Programının 3,88 ortalamasının olduğu belirlenmiştir (Tablo 5). Bu programı sırasıyla Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı (3,78) ile Pazarlama programı (3,75) takip etmektedir. Motivasyon faktörleri gruplar bazında incelendiğinde, fiziksel özelliklere göre genel ortalamanın 3,84, eğitimciye yönelik 3,87 ve öğrenciye özgü ise 3,72'dir. İncelenen tüm motivasyon grupları bazında Grafik Tasarım Programı öğrencilerinin en yüksek motivasyona sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Motivasyon gruplarının genel ortalama değerlerine göre, birinci öğretimdeki öğrencilerin (3,84) ikinci öğretimdeki öğrencilere (3,76) göre daha yüksek motivasyona sahip oldukları, buna karşın sınıflar arasında motivasyon faktörlerinin birbirine oldukça yakın değerlerde oldukları tespit edilmiştir.

4.3 Hipotez testleri

Daha önce belirtildiği üzere, çalışmanın bir diğer amacı, öğrencilerin öğrenmede motivasyonlarını etkileyen faktörlerin ortaya konan hipotezlerle test edilmesidir. Çalışmanın yöntem bölümünde açıklandığı üzere aşağıda geliştirilen hipotezler, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi ile analiz edilmiştir. Bu amaçla, etkileri cinsiyet farklılığının, bölümler arası farklılığın öğrencilerin motivasyonları üzerine geliştirilen hipotezler test edilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyet farklılığının öğrenmede fiziksel, bireysel özellikler, eğitimciye yönelik motivasyon faktörleri grupları ve ortalama motivasyon skorları üzerine etkileri test edilmiş ve sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Mann-Whitney U test sonucuna göre, Ho: Cinsiyet farklılığının Fiziksel motivasyon farklılığı üzerinde etkisinin olmadığını ifade eden hipotez, %5 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Bir diğer ifadeyle, öğrencilerin öğrenmelerinde cinsiyetler arasındaki farklılığın fiziksel özelliklerden kaynaklanan motivasyonları üzerine anlamlı bir etkisi yoktur. Öğrencilerin eğitimciye yönelik motivasyonları arasında cinsiyetler arasında farklılığın olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Ho hipotezi %5 önem düzeyinde ret, dolayısıyla öğrencilerin eğitimcinin özelliklerine yönelik motivasyonları arasında cinsiyet farklılığının önemli olduğunu ifade eden Ha hipotezi kabul edilmiştir. Ortalama değerlere göre ise kız öğrencilerin ortalaması (145,8) erkeklerinkinden (116,04) daha yüksek olduğu için, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre eğitimciye yönelik motivasyon faktörleri oranı daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet farklılığının bireysel özelliklere bağlı motivasyon faktörleri üzerinde etkisi yoktur ifadesini öne süren Ho hipotezi ise Man Whitney U testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($P < 0,05$). Buna göre, cinsiyet farklılığı öğrencilerin bireysel özelliklerine bağlı motivasyonları arasında farklılık göstermektedir. Ortalama değerlere göre, kız öğrencilerin ortalaması (142,24) erkeklerinkinden (120,45) daha yüksek olduğu için, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre bireysel özelliklere bağlı motivasyon oranı daha yüksektir.

Yukarıda her bir motivasyon faktör grubu bazında incelenen hipotezler, 3 grup dikkate alınarak bir bütün olarak 'cinsiyet farklılığının öğrencilerin öğrenme motivasyonu üzerinde etkisi yoktur' savını ön süren Ho hipotezi test edilmiştir. Tablodan da görüldüğü üzere, analiz sonucunda Ho hipotezi reddedilmiş olup buna göre cinsiyet farklılığının öğrencilerin öğrenme motivasyonu üzerinde etkisi olduğunu ifade eden Ha hipotezi kabul edilmiştir.

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Öğrenmede motivasyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine bir uygulama. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

Tablo 6. Cinsiyet farklılığının motivasyon faktör grupları üzerine etkisi Man Whitney U Hipotez Testi

	Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	Aritmetik Ortalama	Z Değeri	P
Fiziksel Özellikler	Kız	146	138,98	-1,537	0,12
	Erkek	118	124,48		
	Toplam	264			
H₀ : Cinsiyet farklılığının fiziksel motivasyon faktörleri farklılığı üzerinde etkisi yoktur					
Eğitimciye Yönelik	Kız	146	145,80	-3,152	0,00*
	Erkek	118	116,04		
	Toplam	264			
H₀ : Cinsiyet farklılığının Eğitimciye yönelik motivasyon farklılığı üzerinde etkisi yoktur.					
Öğrenciye Yönelik	Kız	146	142,24	-2,307	0,02*
	Erkek	118	120,45		
	Toplam	264			
H₀ : Cinsiyet farklılığının bireysel özelliklere bağlı motivasyon faktörleri üzerinde etkisi yoktur.					
Genel Ortalama	Kız	146	144,55	-2,854	0,00*
	Erkek	118	117,58		
	Toplam	264			

*%5 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır

Çalışmada programlar arasında motivasyon farklılığının olup olmadığı Kruskal Wallis Testi ile analiz edilmiştir. Tablo 7’de sunulan analiz sonuçlarından görüldüğü üzere, öğrencilerin farklı bölümlerde bulunmasının fiziksel özellikler, eğitimciye yönelik, öğrenciye yönelik motivasyon grupları üzerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı ($p>0.05$) sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7. Programlar arası motivasyon faktörlerine ilişkin bulgular Kruskal Wallis Testi

	Bölüm	N	Mean Rank	Chi-Square	Serbestlik Derecesi (df)	Anlamlılık Düzeyi (P)
Fiziksel Özellikler	Grafik Tasarım Prog	104	139,04	1,310	2	,520
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Prog	116	129,04			
	Pazarlama Prog	44	126,16			
Eğitimciye Yönelik	Grafik Tasarım Prog	104	132,73	,005	2	,998
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Prog	116	132,56			
	Pazarlama Prog	44	131,80			
Öğrenciye Yönelik	Grafik Tasarım Prog	104	139,14	1,747	2	,418
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Prog	116	130,67			
	Pazarlama Prog	44	121,64			
Genel Ortalama	Grafik Tasarım Prog	104	139,63	1,601	2	,449
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Prog	116	129,05			
	Pazarlama Prog	44	124,73			
	Total	264				

5. Sonuç ve öneriler

Bu araştırmada öğrencinin bakış açısından motivasyon faktörleri; fiziksel, eğitime ve öğrenciye yönelik (bireysel) faktörler olmak üzere üç grupta, öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile ilişkili olarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere dayalı olarak, fiziksel özellikler açısından bir değerlendirme yapıldığında; sınıf içi aydınlatmanın yeterli olması, ders anlatımında teknolojik cihazların kullanılması, sınıf temizliği, yeterli kantin kafeterya hizmetleri, sınıfların ergonomik yerleşimi faktörlerinin öğrencilerin motivasyonları üzerinde yüksek düzeyde etkili oldukları, sınıflarda ses yalıtımı, okul içine çalışma salonu bulunması ve okulun mimari görünümünün ve yeterli otopark bulunmasının öğrencilerin motivasyonu üzerinde nispeten daha az önemli olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin motivasyonu artırmak yönünde eğitim öğretim gördükleri ortamların öğrencinin özellikleri göz önünde bulundurularak uygun hale getirilmesi öğrencinin başarısına ve sosyal hayatına katkıda bulunacaktır. Bina ve sınıfların fiziksel özelliklerinin ergonomik yapıda olması ve teknoloji odaklı bir yapılanmanın sağlanması ve uygulanabilir olması öğrenmede etkili olabilecek motivasyon faktörlerindedir.

Bireysel faktörler yönünden değerlendirme yapıldığında, öğrencilerin motivasyon düzeyleri üzerine yüksek not, yeteneklerinin farkında olma, ilgi duyulan derslere çalışma, derse hazırlanarak gitme, not tutma, sınıf arkadaşları ile yardımlaşma, karşı cinsle olan pozitif ilişkiler ve ödev hazırlamanın ileri düzeyde önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra, sınav stresi ve maddi sıkıntı yaşamamanın ise, öğrenci motivasyonunu önemli derecede düşürdüğü belirlenmiştir. Bu sonuçlara uygun olarak, bireysel farklılıkların tanınması sorunların tespiti açısından önemli olup, öğrencinin ilgisini artıracak öğretim yöntemlerinin kullanılarak, öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri yönünde fırsatlar tanınması önem arz etmektedir. Bunların yanı sıra, sınıf içinde etkili ve yapıcı iletişim tekniklerinin uygulanması ve eğitim kalitesini artırmaya yönelik öğrencilerin ekip çalışmalarına yönlendirilmesi öğrencilerin motivasyonlarını, dolayısıyla öğrenmelerini artırıcı katkılar sağlayacaktır.

Eğitime yönelik motivasyon faktörleri incelendiğinde ise, eğitiminin gülümsemesi ve selam vermesi, sınıfta adaletli davranması, cesaretlendirme, kolay ulaşılabilir olma, başarı sonucunu ödüllendirme, ders amaç ve içeriklerinin belirlenmesi, soru sorma fırsatı vermesi ve belirlenen sürede dersin anlatılmasının öğrencilerin motivasyonu üzerinde ileri düzeyde önemli oldukları saptanmıştır. Sorumluluk ve yetki verilmesi, ders düzenini bozan öğrencinin uyarılması, yazı tahtasının kullanılması, sosyal sorumluluk projelerinde görev verilmesi, sınıfta disiplin sağlanması, takım çalışması ve ders saatleri dışında okulda bulunmanın öğrenci motivasyonu üzerinde önemli olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, eğitiminin güler yüzlü, sevecen ve anlayışlı bir kişiliğe sahip olması öğrenciyi derse motive etmenin ön koşuludur.

Öğrencilerin cinsiyet ve bölüm farklılıklarının öğrenmede etkili olan motivasyon gruplarına yönelik etkisinin olup olmadığı geliştirilen hipotezlerle test edilmiştir. Mann-Whitney U testi sonucuna göre, öğrencilerin öğrenmelerinde cinsiyetler arasındaki farklılığın fiziksel özelliklerinden kaynaklanan motivasyon faktör grubu üzerine anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet farklılığının bireysel özelliklerinden kaynaklanan motivasyon grubunun yanı sıra eğitime yönelik motivasyon grubu üzerine istatistiksel olarak anlamlı oldukları ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre motivasyon oranlarının daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Cinsiyet farklılığının yanı sıra programlar arasındaki farklılığın motivasyon faktör grupları üzerine olan etkisi de analiz edilmiştir. Kruskal Wallis test sonuçlarına göre, öğrencilerin farklı programlarda

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Öğrenmede motivasyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Isparta Meslek Yüksekokulu öğrencileri üzerine bir uygulama. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

bulunmasının fiziksel, eğitime ve öğrenciye yönelik motivasyon faktör grupları üzerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Değerlendirmeler kapsamında, eğitim kurumları öncelikle öğrenci motivasyonunu etkileyen faktörleri tespit edip, bu faktörleri dikkate alarak, öğrenci merkezli bir eğitim sistemi oluşturmaları ve bu sistemi sürekli iyileştirmeleri gerekmektedir. Motivasyon çalışmalarında başarılı olabilmek için belirli aralıklarla daha geniş popülasyonda öğrencilerin motivasyon algılarını belirlemeye yönelik motivasyon araştırmalarının yapılması, uygulamaya geçirilmesi ve sonuçlarının izlenmesi sağlanmalıdır. Bu bağlamda eğitiminin motivasyon kuramlarını bilmesi öğrenciyi davranışa sevk eden ihtiyaçların ne olduğunu anlamasında ve ona göre strateji oluşturup, uygulamasında yol gösterici rolü bulunacak ve motivasyon kuramlarının öğrenme açısından irdelenmesi öğrenciye her alanda katkı sağlayacaktır. Öğrencilerin motivasyonunu artıracak yeni paradigmlar araştırılmalı uygun fiziki alanların oluşturulmalı, eğitmeni-öğrenci etkileşimine dayalı etkili iletişim sistemi kurulmalı ve öğrencilerin yetenekleri keşfedilerek, bu yeteneklerini kullanma fırsatı sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 13, 343-361.
- Alkan, R.M., Suiçmez, M., Aydınkal, M. & Şahin, M. (2014). Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt 4, Sayı 3, 133-140.
- Aşlıoğlu, Ç. F., Rukiye., D. & Şanlıbaba, P. (2016). Kalecik Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Başarı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges-May/Mayıs*, 79-88).
- Ergül, H.F. (2005). Motivasyon ve Motivasyon Teknikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, www.e-sos-der.com ISSN: 1304-0278, Güz. 4(14), 67-79.
- Erol, M. (2004). Meslek Yüksek Okullarında Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 136-142.
- Koçel, T. (2013). *İşletme Yöneticiliği, Yönetim ve Organizasyon-Organizasyonlarda Davranış-Klasik-Modern-Çağdaş Yaklaşımlar*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Küçümözkan, Y. (2015)., Liderlik ve Motivasyon Teorileri: Kuramsal bir çerçeve, *Uluslararası Akademik Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 1 Sayı 2, 86-115.
- Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2007). *Leadership: Theory application, skill development* (3rd ed.). Mason, OH: Thomson South-Western.
- Marcou, A. ve Philippou, G. (2005). Motivational Beliefs, Self-Regulated Learning and Mathematical Problem Solving. *Proceeding of the 29th Conference of the International Group for the Psychology of Mathematics Education*. 3, 297-302. Melbourne: PME.
- Öncü, H. (2004). *Motivasyon. Sınıf Yönetimi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Palmer, D. (2007). What Is the Best Way to Motivate Students in Science? *Teaching Science-The Journal of the Australian Science Teachers Association*, 53(1), 38-42.
- Papatya, G. (2015). *Temel İşletmecilik Bilgisi*, Isparta: Beyazıt Kitabevi Yayınları
- Richards, J. C., Platt, J. & Platt, H., (1992). *Language Teaching and Applied Linguistics*. London: Longman. 469-512.
- Şimşek, M. Ş., Çelik A. (2013), *İşletme Yönetimi*, Konya: Eğitim Yayınevi.
- Şimşek, M. Ş., Çelik A & Akgemici T. (2008). *İşletme Becerileri Grup Çalışması*, Ankara: Gazi Yayınevi.
- Tengilimoğlu, D., Atilla E. A. & Bektaş, M. (2014). *İşletme Yönetimi Temel Kavramlar, İşletme Yönetim Fonksiyonları/Çağdaş Yaklaşımlar*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Williams, K., & Williams, C. (2011). Five key ingredients for improving motivation. *Research in Higher Education*, https://istatistik.yok.gov.tr/Er. Tar. 23.08.2018.

Hatırlı, Y., Duran, Y. (2018). Determination of the factors affecting the motivation in learning: An application on Isparta Vocational School students. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(2), 330-343.

Extended abstract in English

Motivation is one of the most important factors influencing learning and success. Motivation in education can be enhanced by applying various approaches. These approaches have a significant impact on the learning process. Problems may arise in the learning if the students are not consistently motivated.

The purpose of the study is the determination of the motivation factors of the students enrolled in Isparta Vocational School in order to reveal the literal assessments of the factors. The aim of the study is also to test the hypothesized factors that influence the motivation of learners to learn and to present suggestions from the methods that can be used to motivate the students separately. For this purpose, the factors are divided into three groups: physical, educator-related and personal factors, and examined in relation with the socio-demographic characteristics.

The survey form prepared is applied face-to-face to all 264 students enrolled in the Programs of Graphic Design, Public Relations and Promotion and Marketing. The questionnaire is applied in March, 2018. In this study, primarily motivation theories were investigated and then face-to-face questionnaires were conducted with 264 students in Isparta Vocational School. The results of the questionnaires are analysed by using frequency distribution and cross tabulation with the help of statistical package program SPSS (20.0) and the factors affecting their motivations are analysed by Mann-Whitney U test and Kruskal Wallis test.

When the findings of physical motivation factors are examined, it is determined that the most effective factor is found to be the sufficiency of the lightning in the classroom (4.18). The most effective factor in the educator-related factors are the good-humour and salutation behaviour, and the fairness of the educator (4.38). For personal motivation group, the most important factor is determined to be taking high grades (4.36). Whether the students' gender and divisional differences have an effect on motivational groups that are effective in learning are tested with the hypotheses developed. According to the Mann-Whitney U test result, there is no significant effect of motivation factor group on physical characteristics of gender differences in students' learning. In addition to the motivational group of personal characteristics of gender difference, it is found that they are statistically significant on the motivation group for the educators and that the rate of motivation factors of female students are higher than males.

In addition to gender differences, the effect of differences between programs on motivation factor groups is also analysed. According to the Kruskal Wallis test results, enrolling in different programs has no statistically significant effect on the motivation of students based on physical, educator related and personal factor groups. Finally, suggestions to improve learning process of students based on motivation are presented in the light of findings.